

Motion till riksdagen 2008/09:So222

av **Barbro Westerholm och Birgitta Ohlsson (fp)**

Utredning om värdmödraskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om trygghet och skydd för barn som fötts efter värdmödraskap.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om värdmödrars trygghet.

Motivering

I flera länder, t.ex. i flera amerikanska stater, Belgien, Georgien, Indien, Nederländerna, Finland och Storbritannien är det tillåtet med så kallat surrogatföräldraskap, det vill säga att en kvinna tar emot ett befruktat ägg och föder ett barn åt ett annat par. Surrogatmödraskap är dock en nedsättande term för något som leder till att en ny och efterlängtd människa får komma till världen och se dagens ljus. Därför vill vi döpa om det till värdmödraskap.

För många bögpar har det varit en möjlighet att bli biologiska föräldrar genom sperma från den ena mannen samt ett ägg från en äggdonator. Givetvis kan samma möjlighet också komma i fråga för heterosexuella par, t.ex. då kvinnan har befruktningsbara ägg men saknar fungerande livmoder.

I Sverige har värdmödraskap hittills avvisats med etiska skäl. Trots detta ser vi att detta tillåts och fungerar i andra länder. Ofta tillåts bara värdföräldraskap i vissa situationer. Exempelvis finns det i många länder starka begränsningar vad gäller ekonomisk ersättning till den som är surrogatförälder. Frågan är komplicerad och rymmer många etiska ställningstaganden. Det är därför rimligt att frågan studeras närmare och utreds i lämpligt sammanhang. Principen om barns bästa måste då vara vägledande.

Det har under årens lopp blivit allt svårare att adoptera barn. Samtidigt har den medicinska utvecklingen gått vidare så att många människor som av olika

Fel! Okänt namn på

skäl inte kan få barn får sin önskan om barn uppfylld. Inseminationer i heterosexuella parförhållanden blev tillåtna 1984.

Äggdonation i heterosexuella parförhållanden blev så småningom tillåten också i Sverige, men beslutet hade föregåtts av en period då svenska par åkte till länder där äggdonation var tillåten för att därigenom tillgodose sin barnönskan.

I dag finns det i Sverige också både heterosexuella och homosexuella par som reser utomlands för att bli föräldrar genom värdmödraskap.

En värdmamma är en kvinna som bär på och föder fram en annans barn som utvecklas genom att en könscell eller ett embryo sätts in i hennes livmoder. Värdmödraskap är inte tillåtet i Sverige och riksdagen har sagt nej till utredning om det.

Vilka par handlar det då om? Det är heterosexuella par där kvinnan antingen inte har en fungerande livmoder eller av andra skäl inte kan fullfölja en graviditet. Här förekommer det att en nära kvinnlig släkting ställer upp som värdmamma. Det är homosexuella manliga par vars spermier används vid befruktningen eller par där såväl ägg som spermier donerats. Det är par som velat adoptera barn men som nekats detta på grund av adoptionsländernas negativa inställning till homosexualitet.

Även om värdmödraskap inte är tillåtet i Sverige så finns det svenska barn som kommit till världen genom ett sådant. Par åker till USA, Storbritannien eller Indien för att få tillgång till värdmammor. Genom ideella insatser förmedlas kunskap till par som önskar barn på detta sätt om var möjlighet finns att finna värdmammor och vilka juridiska problem som kan möta dem när barnet är fött.

Vi vet i dag inte hur många svenska barn som fötts efter värdmödraskap. Deras föräldrar vittnar om problem med svensk lagstiftning när barnen fötts. Barnen måste adopteras eftersom värdmamman betraktas som barnens mor. Här uppstår problem genom att adoptionslagarna i värdmammans land och Sverige inte är anpassade för denna situation. Det i sin tur återverkar på möjligheterna till föräldraledighet och försäkringar. Namnfrågan har också varit knepig att lösa i vissa fall genom avsaknaden av bokstäverna å, ä och ö i andra länders alfabet.

Vi måste, som vi ser det, ta del av de erfarenheter som vunnits i andra länder av värdmödraskap, främst när det gäller barnens framtid. Men också värdmödrarnas situation måste belysas. Vilka rättigheter och skyldigheter ska gälla för den som ställer upp på värdmödraskap? Hur har värdmödrarna upplevt tiden under graviditeten och efteråt? Vilka försäkringar bör tas för att säkra att värdmamman får god hälso- och sjukvård under graviditeten och i efterförloppet? Vilken ersättning är rimlig för att täcka värdmammans utgifter för graviditeten? Vi anser att värdmödraskap inte får kommersialiseras. Frågan är även i övrigt komplicerad och inrymmer etiska ställningstaganden som kräver noggranna överväganden.

Motståndet mot värdmödraskap är stort, för att inte säga kompakt, i Sverige. Men för den sakens skull får vi politiker inte ducka för frågan. Vi måste samla kunskap som grund för ställningstaganden om och i så fall hur vår lagstiftning behöver ändras för att dessa barn ska ha samma rättigheter och

Fel! Okänt namn på

skydd som andra barn i Sverige. Med andra ord: frågan måste utredas, inte sopas under mattan.

Stockholm den 26 september 2008

Barbro Westerholm (fp)

Birgitta Ohlsson (fp)